

"उँคำเมือง สำเนียงเหนือ" เสน่ห์แห่งล้านนา

"สวัสดิ์เจ้า" คำทักทายพร้อมรอยยิ้มของสาวเหนือเป็นเครื่องดึงดูดใจให้ผู้ได้สัมผัสอยากหวนกลับมาอีกครั้ง เป็นเสน่ห์ที่ยากจะหาสถานที่ใดเปรียบเหมือน และเป็นวัฒนธรรมที่กลั่นมาจากจิตใจที่งดงาม ส่งผลให้คำพูดนั้นดังงานทั้งในความหมายและสำเนียง หรือน้ำเสียงที่ถ่ายทอดออกมา เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนเชียงใหม่ อดีตศูนย์กลางของอาณาจักรล้านนาโบราณที่ยังคงหลงเหลือร่องรอยอารยธรรมอันเก่าแก่ควบคู่กับสมญานาม "ถิ่นไทยงาม" ตามคำกล่าวของกรมพระยาดำรงราชานุภาพ

การพูดภาษาเหนือที่มีสำเนียงเหนือแท้ ๆ นั้นปัจจุบันหาฟังได้ยากมากแล้ว เนื่องจากถูกลบลงไปด้วยภาษาไทยกลางและภาษาถิ่นอื่น ๆ สืบเนื่องมาจากนโยบายรวมชาติตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ ที่มีการกำหนดให้ใช้ภาษากลางเป็นภาษาราชการ และการอพยพของคนท้องถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยในเชียงใหม่ทำให้ส่งผลกระทบต่อสำเนียงภาษาให้ขาดความบริสุทธิ์ไปบ้างบางส่วน

น้ำเสียงหรือสำเนียงพูดของคนเหนือนั้นเมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่ามีความไพเราะสร้างความสุนทรีย์ให้แก่ผู้ได้ยินได้ฟังถึงแม้ว่าบางครั้งจะฟังไม่เข้าใจก็ตาม ถึงกับมีการกล่าวเปรียบเปรยว่าภาษาเหนือนั้นมีความไพเราะเหมือนเสียงดนตรี คือมีเสียงสูงเสียงต่ำที่สามารถผันวรรณยุกต์ได้ ๖-๗ ระดับ และบางเสียงก็ไม่สามารถใช้ตัวพยัญชนะในภาษาไทยกลางเขียนถ่ายทอดออกมาให้ตรงได้ สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงความพิเศษที่เป็นเครื่องยืนยันถึงความชาญฉลาดของบรรพบุรุษชาวล้านนา

หากมองย้อนไปถึงบ่อเกิดของภาษา โดยเฉพาะสำเนียงการพูดของคนเหนือนั้น อาจจะเป็นไปได้ว่า เพราะคนเหนือมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรต่าง ๆ มีธรรมชาติและความเชื่ออันต่างต่าง ๆ เป็นเครื่องกล่อมเกลาจิตใจ จึงส่งผลต่อสำเนียงภาษาทำให้มีความละเมียดละไม อ่อนหวาน แซ่บซ้อย แตกต่างจากสังคมอื่น ๆ ประกอบกับความเป็นคนมีปฏิภาณไหวพริบรู้จักสังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว หอบจับนำมาเรียบร้อยเป็นถ้อยความที่ชวนให้คิดเกิดเป็นคำร้องเล่น ปริศนาคำทาย คำขอจ้อย และบทเพลงอันมีลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นล้านนา เมื่อกล่าวถึงบทเพลงล้านนา ทำให้นึกถึงศิลปินล้านนาผู้หนึ่ง นั่นคือ "จรัส มโนเพชร" แม้ว่าเวลานี้จะเสียชีวิตไปแล้วแต่บทเพลงของเขาก็คงยังเป็นที่ยังรัก และจะแว่วดังมาเสมอยามเมื่อมีงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เพราะบทเพลงเหล่านี้ได้หอบยกเอาวิถีชีวิต ความเชื่อ และวัฒนธรรมท้องถิ่นมาถ่ายทอดผ่านภาษาเหนือและเครื่องดนตรีพื้นบ้านผสมผสานเป็นท่วงทำนองที่ฟังแล้วเข้าใจได้ไม่ยาก

ด้วยความงามในความหมาย ความไพเราะในการออกเสียง ความเหมาะสมของกิริยาอาการประการพูด สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องยืนยันว่า การพูดภาษาเหนือเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่จะสร้างความรื่นรมย์ให้แก่ผู้ที่ได้ยิน ได้ฟัง ได้พบเห็น และได้สัมผัสกับวัฒนธรรมทางภาษาอันงดงาม และเป็นสุนทรียะแห่งการพูดโดยแท้จริง.